

VPRAŠANJE REKE IN PRIMORJA JE REŠENO.

Wilson dobil kompromis v potrdilo. Podrobnosti še niso znane. Reka je svobodno mesto. Meja na Primorskem je preurejena. — Jugoslovani in Italijani blokirali Reko.

Washington, D. C., 18. sept. — Mirovna konferenca je sprejela kompromis med Italijo in Jugoslavijo glede na teritorialno vprašanje ob Jadranskem morju. Kompromis je poslan predsedniku Wilsonu, da ga odobri ali zavrne; splošno mnenje v tujakih oficijelnih krogih pa je, da bo Wilson odobril kompromis, dasiravno se ne ujema s stališčem, ki ga je ves čas zavzemal napram rešitvi italijansko-jugoslovanskega spora.

V smislu kompromisa, ki je predložil Wilsonu, postane Reka s gotovim delom teritorija separatna in svobodna država in pristanišče bo svobodno za vse.

Država Srbov, Hrvatov in Slovencev dobi vse Dalmacije izven mesta in okolice Zadar, ki postane svobodno mesto s pristaniščem; Jugoslavija tudi dobi večino dalmatinskih otokov.

Meja med Italijo in Jugoslavijo v Istri in ostalih delih Primorja je preurejena. Obe državi sta dali koncesije. Italija dobi dober del ozemlja na vzhodni obali Jadrana, ki ji je bilo podeljeno po znanem londonskem sporu.

Italija dobi protektorat nad vse Albanijo izven mesta in okolice (Epir), ki pripade Grški. Mesto Avlona z dobrim kosom zaledja pride docela pod vladno Italije.

London, 18. sept. — Italijanska vlada namerava blokirati Reko z morske strani in blokada bo trajala toliko časa, dokler se uporni D'Annunzio ne poda s svojimi prostovolci. Jugoslovani so blokirali Reko od suhe strani. V mestu je malo živih in upati je, da se vročeglaveci kmalu streznejo. Zavezniki se strinjajo s tem ukrepom Italije.

Ženeva, 18. sept. — Po brzojavkah iz Ljubljane so Jugoslovani temeljito blokirali Reko na suhem in nobena stvar ne more priti v mesto izven mesta z morja. Jugoslovanski listi tudi poročajo, da so Italijani malo prej pred D'Annunziovim napadom izrekli z ladij na Reki več težkih topov, ki so zdaj v rokah upornikov. Italijanski poveljnik na Reki je tudi obvestil žene italijanskih častnikov, da naj zapustijo mesto, kar so tudi storile in vkrale so se na parnike.

Rim, 18. sept. — "Idea Nazionale" poroča, da ima D'Annunzio 10.000 mož regularne armade na Reki in poleg tega še štiri bataljone reških prostovolcev. Okupiral je strateške utrjene točke okrog mesta. Italijani na Reki držijo s njim in grozijo, da bodo razdajali mesto, če se ne bodo mogli obraniti.

Vlada je sklenila, da ne bo nastopila z oboroženo silo proti D'Annunziju, ker se boji, da bi s tem izzvala nacionalno civilno vojno, pač pa bo blokirala Reko in izstradanjem prisilila upornike, da se udao. General Pepino Garibaldi ni med uporniki, kakor je bilo sprva poročeno. Garibaldi je v Benetkah in izjavil je, da ne bo nikdar dvignil meča proti lastnim rojakom.

Sovinisti prirejajo demonstracije v prid D'Annunziju po vsej Italiji. Vlada poskuša zatreti demonstracije in uvedla je strogo cenzuro na vse vesti o reških dogodkih.

VRME

Chicago in okolice: V petek dež in hladno. Močni vetrovi.

POLJSKA IN FINSKA ZA MIR Z RUSIJO.

Male državice na zapadu Rusije sprejele ponudbo za mirovna pogajanja.

SOVJETSKE ARMADNE REOKUPIRALA VELIK KOS AZIJSKE RUSIJE.

London, 18. sept. — Brezlično poročilo iz Moskve se glasi, da so se združile sovjetske armade v Turkestanu in Taškentu v azijski Rusiji, vsled česar se velikanski kos ozemlja prišel pod kontrolo sovjetske republike. To ozemlje je bogato na surovinah, žitu in bombah; 241.000 ton bombaža je zdaj na razpolago sovjetski vladi.

London, 18. sept. — Iz Kodanjske poročajo, da so zastopniki Estonije, Letije, Livonije in Litve na konferenci v Rigi sprejeli ponudbo sovjetske Rusije za mir in pogajanje se prične jutri. Zdej se še ne ve, kje se bo vršila konferenca.

London, 18. sept. — Iz Revala javljajo, da je tudi Poljska poslala delegate na konferenco z boljševiki in kakor se čuje, se bo odzvala tudi Finska. Boljševiki mirovni komisariji so sporočili Estoncem, da se mirovna konferenca ne bo vršila v Pakovu, temveč v nekem drugem mestu, ki še ni imenovano.

Kodanj, 18. sept. — V Rigi zborujejo zastopniki vseh baltičskih držav, ki se posvetujejo ne le o mirovni ponudbi sovjetske Rusije, temveč tudi o federaciji vseh baltičskih narodov, kar se tiče skupne denarne valute in carinskih zvez. Konferenca se preseli v Reval in tam se je udeležil tudi Finci. Dalje poročajo, da bodo na mirovni konferenci z boljševiki zastopane tudi zavezniške države.

Pariz, 18. sept. — Ukrajinska delegacija, ki je prišla v Pariz, vložila protest pri mirovni konferenci proti kampanji generala Denikina v Ukrajini. Delegacija trdi, da Denikin izrablja pomoč entente za vpostavitve ruske monarhije.

Stockholm. — Iz Arhangelska poročajo, da so tam odkrili močno tajno boljševiško organizacijo, ki ima namen napasti zavezniške čete za hrbtom in pomagati boljševikom na fronti, da jih zaje-mejo. Voditelji organizacije so prijeli.

PLJUČNICA IN INFLUENZA.

Chicago. — Zdravstveni komisar poroča, da se je večerj pojavilo 10 novih slučajev španske influence in ena oseba je umrla; dalje je bilo šest novih slučajev pljučnice in pet oseb je umrlo.

VELIKI PIVOVARNARJI PRED SODNIKOM.

Chicago. — Zvezni sodnik Landis je večerj poklical predse velike pivovarne iz Milwaukeeja, da pojasnijo, kdo poklija pivo na tovornih avtomobilih iz omenjenega mesta v Chicago. Poklicani so gospodarji Schlitzove, Pabstove in Blatzove pivovarne. Večerj so detektivji zopet zasledili blizu Zion Cityja dva avtomobila, ki sta vozila 6948 steklene piva. Pivo je bilo zaplenjeno in odpeljavno v Zion City.

RUDARJI OBSODILI MILITARIZEM.

Cleveland, O. — Delegatje rudarske konvencije so v sredo sprejeli resolucijo, ki obsoja militarizem in prisilno vojaško službo. Dalje so delegatje zavrgli resolucijo radikalcev, da bi premo-garska unija izstopila iz Ameriške delavske federacije in izrekli so se za rapidno amerikaniziranje priseljenih delavcev. Konvencija je tudi obsodila kazensko delo v rudnikih.

NEMIR NA WILSONOVEM SHODU V SAN FRANCISCO.

Predsednik je prišel z govorom šele potem, ko so policaji pomotali nemirne iz dvorane.

WILSONOV ODGOVOR NA VPRAŠANJE DELAVCEV.

San Francisco, Cal. — Wilsonov shod v tujaknjem avditoriju, ki se je vršil v sredo zvečer, bi bil skoraj ponesrečil. V Seattlu so motili predsednika radikaleci, ali to ni bilo nič v primeru s hri-pom, ki je sprejel Wilsona v San Francisco, kjer je dom senatorja Johnsona, vodilnega nasprotnika mirovne pogodbe in lige narodov med republikanci. Dvorana je bila polna ljudi, ko je Wilson stopil na oder. Župan Rolph je otvoril shod, ali komaj je izrekel nekaj besed, se je že začelo vpitje v ozadju dvorane. Dvakrat je poskušal župan predstaviti predsednika, pa ni mogel. Ko se je pojavil Wilson na odru, je trajalo aplavdiranje deset minut in potem se je spremenilo v sovražno vpitje in zabavljanje, ki je trajalo dvajset minut. Ves ta čas je Wilson mirno stal, držeč v rokah kos papirja, v katerega je gledal in videl je bil nervozen. Župan Rolph je še dvakrat poskušal pomiriti nemirne, ali zastoj. Medtem so pa bili na delu policaji in tajni detektivji, ki so metali iz dvorane kričarje in na ta način je nastal mir.

Wilson je dejal v svojem govoru, da pod ligo narodov bodo zavaro-vane pravice Kitajske in da je Japonska obljubila zavezniškim velesilam, da ne bo anektirala Santunga.

Predsednik se je tudi prvič dotaknil irskega vprašanja na svojem popoldanskem shodu v tem mestu. Delavski svet v San Francisco mu je namreč zastavil štiri vprašanja z zahtevo, da odgovori na nje na shodu. Vprašanja so bila: 1.) Ali je v smislu ustave lige narodov katerakoli država primorana, da pomaga drugi državi potlačiti revolucijo njenih državljanov ali podjarmljenih podanikov? 2.) Ali more Amerika v ligo narodov pripoznati vlado ljudstva, ki si je izbojevalo neodvisnost od kate-rekoli države, ki je tudi članica lige? 3.) Ali imajo samo tisti narodi pravico do samoodločevanja, ki so zdaj navedeni v ustavi lige narodov, ali liga lahko pozneje podeli to pravico še drugim ljudstvom? 4.) Zakaj ni bila Irska zaslišana pred mirovno konferenco in kakšno je Vaše stališče (Wilsonovo) o samoodločevanju Ircev?

Wilson je odgovoril na prvo vprašanje, da ni nobena država primorana pomagati, da se potlači revolucija v drugi državi. Na drugo vprašanje: Ustava lige narodov ne brani Ameriki te pravice. Na tretje vprašanje: Mirovna konferenca se je bavila samo s premaganimi državami in za ljudstva teh držav je veljala pravica samoodločevanja. Toda 11. člen v ustavi lige narodov dovoljuje, da se ta pravica lahko raztegne tudi na druga ljudstva, ki bi motila svetovni mir. Na četrto vprašanje: Mirovna konferenca ni zaslišala Ircev zato, ker to vprašanje ne spada v njeno področje. Konferenca se bavi le s teritorialnim in ljudstvi premaganih držav. Moje stališče ozirom na prvi-

GARY JE GLUH IN SLEP; JEKLARSKA STAVKA GOTOVA REC

Jeklarski trust noče priznati uni-je; delavski odbor napovedal štrajk.

MAGNAT JEKLA NOČE PRIPOZNATI UNIJE.

Pittsburgh, Pa. — Narodni odbor organizacije jeklarskih in železarskih delavcev, ki je pričel večerj zborovati tukaj, je pozval vse krajevne organizacije v jeklarski industriji na generalni štrajk, ki se prične ob določenem času prihodnji ponedeljek zjutraj. John Fitzpatrick, predsednik odbora, je izjavil, da stavko more preprečiti le Gary, ako pošlje telegram, v katerem bodo priznane zahteve delavcev za pravico kolektivnega pogajanja, osemurno delo in še nekatere druge zahteve. Apol predsednika Wilsona, da se štrajk odloži do 6. oktobra, ko se vrši v Washingtonu industrijalna konferenca, je ignoriran.

Gary, predsednik jeklarske korporacije, je večerj obelodanil pismo, v katerem je rečeno, da korporacija ostane pri svojem prejšnjem sklepu za odprto delavnico. Gary tudi pravi v pismu, da jeklarska korporacija ne nasprotuje delavskim unijam, a obenem jih ne priznava in se ne bo pogajala z njimi; nadalje pravi, da zaprta delavnica pomeni diktaturo unije nad delavci in produktivo jekla in železa, medtem ko odprta delavnica pomeni "industrijalno svobodo delavcev."

Iz Garyjevega pisma in iz izjave Fitzpatricka je torej razvidno, da je velika stavka neizogibna in kakšna tretja sila, ki bi nepričakovano posegla vmes, morda še odvrne konflikt v zadnjem hipu. Sledeče jeklarske tovarne bodo prizadele v čikaškem okrožju in na severozapadu, če pride do bitke:

Illinois Steel Company, South Chicago, 12.000 delavcev.
Illinois Steel Company, Gary, Ind., 14.000 delavcev.
Wisconsin Steel Company, So. Chicago, 1800 delavcev.
Interstate Iron & Steel Co., Grand Crossing, 1000 delavcev.
Calumet plant, So. Chicago, 500 delavcev.
Iroquois Iron Company, dve tovarni v So. Chicago, 1200 delavcev.
Riverside Rolling Mills, Riverdale, Ill., 500 delavcev.
American Steel Foundry, Indiana Harbor, 2200 delavcev.
American Sheet & Tin Plate Co., Gary, Ind., 5200 delavcev.
By-Products Coke Co., So. Chicago, 1100 delavcev.
Federal Furnace Co., So. Chicago, 1000 delavcev.
Federal Furnace Co., East Chicago, 500 delavcev.

Dalje so prizadete plavžarne in jeklarne v Jolietu, Milwaukeeju, Duluthu in v mnogih drugih mestih.

EVROPSKE MISLIJE PRIHAJAJO PO ENO MILJARDO DOLARJE V AMERIKO.

Pariz, 18. sept. — Mislije iz Francije, Anglije, Italije in Belgije odidejo vsak čas v Ameriko z namenom, da dobe posojilo v svoti ene milijarde dolarjev od ameriških bankirjev. Mislije posojilo zborovanja ameriške trgovske zbornice, ki se odprli v Atlantic Cityju 30. septembra.

ČIKAŠKI TESARJI ZAVRGLI KOMPROMIS.

Chicago, Ill. — Tesarske organizacije so zavrgle kompromis za 92½ centa na uro in zahtevajo okroglo \$1 na uro. Polovica glasov je že prekritih in ogromna večina je proti kompromisu. Štrajk se bo torej nadaljeval.

co samoodločevanja za Irce je izraženo v 11. členu ustave lige narodov. Za ta člen sem se jaz posebno interesiral na konferenci, kajti zdela se mi je potrebno v korist miru in svobode narodov, da se ustanovi forum, pred katerim se bodo obravnavala vsa vprašanja, ki bi utegnila motiti svetovni mir in svobodo narodov.

KOLERA NA AMERIŠKEM VOJASKEM TRANSPORTU.

Nagasaki, Japonska. — Ameriški transportni parnik "Sherman" je tukaj pod karanteno, ker se je na njem pojavila kolera. Eden mornar je umrl in šest bolnikov je vzetih na suho. Parnik je pred enim mesecem zapustil Vladivostok, kjer je vzel ameriške ranjence iz Sibirije in vrhutega je na njem 1400 vojakov iz Filipinov. Parnik počaka tukaj dokler ne bo epidemija zatrla.

ŠTEVILO MRTVIH V TEXASU NARASLO NA 500.

30.000 oseb je prišlo ob imetje veled morskaga orkana.

35 VAGONOV Z ŽIVEŽEM IN OBLEKO JE ODSLO NA LICE MESTA.

San Antonio, Tex. — Število žrtev morskaga viharja, ki je v nedeljo pometel z valovi tekaško obal ob zalivu, je naraslo na 500 in konca menda še ni. Samo v mestecu Corpus Christi je 300 mrtvih. 30.000 oseb je prizadetih. Na nesrečo pa še dežuje, da ne morejo rešiti nadaljevati z delom in razkopavati razvalin, v katerih se skrivajo mrtlici in morebitni ranjenci. 35 vagonov živih in obleke za reževe, ki so izgubili vse, je odšlo iz tega mesta. Ljudje bivajo v katorih in v začasnih zbitih barakah. Največ so prizadeti nabiraleci bombaža, ki so naseljeni po obrežju.

PERSHING PADEL S KONJA.

Washington, D. C. — General Pershing je komaj ušel nesreči, ko je v sredo pri tujaknjem slavnostni paradi prve divizije spodrsnilo njegovemu konju na gladkem tlaku in vrgel ga je z glavo navzdol na cesto. Pershing se je med padcem ujel za jermenje na uzdi in v tem se je obvaroval poškodbe.

IZRAVNAVA DELAVSKIH SPOROV V CONNECTICUTU.

Hartford, Conn. — Med družbo, katera lastuje tovarno za Underwood pisalne stroje in delavci se je dosegel sporazum in tovarna je pričela obratovati s polno paro. Sporazum se je tudi dosegel med družbo "United States Rubber Co." in delavci, kateri so bili na stavki več mesecev. Prizadeti so bili več tisoč delavcev.

NOVI JAPONSKI POSLANIK ZA ZDR. DRŽAVE.

Washington, D. C. — Japonsko poslanstvo je uradno sporočilo, da je novi japonski poslanik na Zdr. države Kei Sidehara, kateri je bil prej v zunanjem ministstvu pri japonski vladi.

LLOYD GEORGE SPREMENIL STALIŠČE.

London. — Lloyd George je izjavil v torek, ko je kot gost govoril na kongresu cerkvenih bratovščin v Londonu, da bo prekinil zvezo z nazadnjaki v njegovi koalicijski vladi in da bo odslej deloval le za napredne elemente. Obenem je Lloyd George naznačil svoj novi program, ki se ob kratkem glasi:

Bedna stanovanja se morajo odpraviti; oboroževanje se mora ustaviti; delovne ure morajo biti krajše in plača delavcev večja. Revščina mora izginiti; staro nesporazumljenje z Irsko bo kmalu poravnano; potrate mora biti konec; zemljišča je treba razviti; Velika Britanija se mora osvoboditi nevede, nezmernosti in tiranstva.

Značilno je, da je poleg Lloyda Georgea, ki je to govoril, sedel Arthur Henderson, socialist in znan delavski voditelj, ki je bil pred nekaj dnevi izvoljen poslanec v parlamentu.

WILSON IMENOVAL DELEGATE ZA KONFERENCO V WASHINGTONU.

22 "ljudekhih" zastopnikov, med katerimi je tudi Rockefeller in dva socialista.

LEWIS PRAVI, DA IMA WILSON NAČRT ZA SOCIALIZACIJO.

San Francisco, Cal. — Predsednik Wilson je imenoval 22 delegatov, ki bodo zastopali ljudstvo na konferenci med delom in kapitalom v Washingtonu dne 6. oktobra. Delavske organizacije in kapitalisti imenujejo drugih 22 zastopnikov. Wilson je imenoval sledeče gospe:

Bernard Baruch, New York, bivši predsednik vojnega industrijskega odbora.
Robert S. Brookings, St. Louis, bivši predsednik vojnega odbora za narekovanje cen.
John D. Rockefeller mlajši, New York, kapitalist.
Elbert H. Gary, New York, predsednik jeklarskega trasta.
Dr. Chas. W. Eliot, predsednik univerze na Harvardu.
Charles Edward Russell, New York, znani socialistični pisatelj in sociolog.
John Spargo, Vermont, znani socialistični pisatelj.
O. E. Bradfute, Xenia, O., predsednik Ohio Farm Bureau Federation.
Ward Brugges, Nebraska.
F. R. Galloway, Georgia, kapitalist.
Thos. L. Chadbourne, New York, advokat in kapitalist.
Charles G. Dawes, Chicago, bankir.
H. B. Edincott, Milton, Mass.
Paul L. Flies, Cleveland, kapitalist.
Edwin F. Gray, profesor za trgovino na harvardski univerzi.
George R. James, Memphis, bankir in veleposelnik.
Thos. D. Jones, Chicago, ravnatelj International Harvester Co.
A. A. Landon, Buffalo, podpredsednik American Radiator Company.
E. T. Meredith, Des Moines, urednik farmarskega lista.
Gavin McNab, San Francisco, advokat in demokratiški političar.
Louis Titus, San Francisco.
(Razum treh ali štirih bodo torej zastopali vlado in ljudstvo nam kapitalisti! — Op. ur.)

Chicago, Ill. — Bivši senator James Hamilton Lewis je dejal v sredo zvečer v svojem govoru v hotelu Morrison pred "Čikaško trgovsko zvezo," da upa, da bo predsednik Wilson na konferenci v Washingtonu, ki se odprli 6. oktobra, predložil načrt socializiranja rudnikov, železnice in oljnih vrelcev. Lewis je tudi rekel, da je on za podraževanje rudnikov, oljnih vrelcev in železnice takoj, kajti to mora priti prejšlejš in bolj je zdaj kakor pozneje.

UČITELJI ZAHTEVAJO POVIŠANJE PLAČ.

Providence, R. I. — Učiteljska organizacija v vzhodnem Providencu je vložila pred šolski odbor prošnjo, v kateri zahtevajo povišanje plače. Maksimalna plača učiteljev je dosedaj znašala \$15.35 na teden.

Organizacija je predložila že lansko leto enako prošnjo, toda brez uspeha.

Nova vlada na Ogrskem.

Budapešta. — Z odhajanjem rumunskih čet iz Ogrske so šteti tudi dnevi Friedrichove vlade. Diktator bo padel še te dni in baron Penroyi ga morda nasledil.

Avstrija izpremeni ime?

Dunaj. — V nekem uradnem razglasu avstrijske vlade se avstrijski Nemei nazivajo "Alpaki Nemei" (Alpendeutschen), iz česar je sklepiti, da se Avstrija morda prekrsti v Alpako Nemi-jo.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Kanada \$4.00 na leto, \$2.00 za pol leta in \$1.00 za tri mesece; Chicago \$5.50 na leto, \$2.75 za pol leta, \$1.40 za tri mesece, in za inozemstvo \$7.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$4 per year; Chicago \$5.50, and foreign countries \$7.00 per year.

Datum v oklepaju n. pr. (Augusta 30-19) poleg vsakega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevnom potekla naročnina. Ponovito jo pravčasno, da se vam ne ustavi list.

ALI SO POLICAJI DELAVCI?

Dejstvo, da so se policaji v 37. mestih organizirali in se pridružili Ameriški delavski zvezi in da je bila v Bostonu prva policijska stavka, ki je pa po dosedanjih znamenjih slabo izpadla, to dejstvo je porodilo nov problem ne toliko za delavske kot za meščansko-politične kroge.

Kapitalistični listi so namreč zastavili vprašanje: Kaj so policaji? Ali so delavci, ki se lahko organizirajo in štrajkajo kot drugi mezdni delavci, ali so javni uradniki, ki so odgovorni le državnim oziroma mestnim oblastem in pod nobenim pogojem ne smejo štrajkati?

Policijski načelnik v Bostonu in governor države Massachusetts sta odgovorila na to vprašanje, da policaji niso delavci in da nimajo pravice štrajkati; predsednik Wilson je imenoval stakajoče policaje "dezertarje, kajti po njegovem mnenju so policisti "vojaki v mirnem času", ki ne smejo opustiti svojih postojank. Iz tega razloga je Wilson prepovedal policijski uniji v Washingtonu vstop v Ameriško delavsko zvezo (po ustavi je predsednik obenem nekak župan glavnega mesta in vsega Kolumbijskega distrikta).

Policaji sami so pa odgovorili v 37. mestih, da so mezdni delavci in da imajo pravico do organizacije in stavke, če se nihče ne ozira na njihove zahteve. Samoumevno je, da policaji ne spadajo nikamor drugam kot v delavski razred; povprečno so plačani tako slabo, da komaj izhajajo in prav nič se ni čuditi, če se toliko poroča o korupciji med policaji, da namreč radi prejmejo podkupnino od raznih bogataških krukov in zakrivajo zločine, ki bi jih morali preprečiti ali ovaditi. Ali se morda krulki boje, da ne bodo mogli več podkupovati policajev in jih izrabljati za svoje orodje, če bodo policaji organizirani in bolje plačani?

V dobi sedanjega splošnega prevrata so tudi policaji spoznali, kam spadajo. Organizacija je pa mrtva reč, če nima pravice, da izvede svoje zahteve. Delavci se ne organizirajo v strokovnih unijah za parado, temveč da kolektivno nastopijo za svoje pravice in med kolektivni nastop spada štrajk. Stavka policajev je pa kočljiva reč. Zločinski element, katerega je zmiraj dovolj v človeških nižinah, je izbral policijsko stavko v Bostonu za svoj karneval. Bili so vlomi, tatvine in izgredi in naposled je moralo vojaštvo narediti red.

Vprašanje, da li so policisti opravičeni stavkati, mora rešiti organizirano delavstvo. Ako se policaji organizirajo v delavski organizaciji, tedaj je to dokaz, da priznajo delavski razred za svojega in da iščejo zaslombe pri organiziranih delavcih. Stavka policajev je nepotrebna, če se organizirano delavstvo potegne za nje kot za svoje brate v organizaciji s tem, da izvoli svoje vlado v vseh mestih, ki bo skrbela, da bodo tudi policaji dostojno plačani za svojo potrebno službo.

Kako dobro so poučeni! — Hearstov "Herald-Examiner" je izdal za nedeljsko prilogo nov zemljevid Evrope, o katerem pravi, da lahko služi šolam, trgovcem in javnim uradnikom. Zemljevid je pa tako izvrstno sestavljen, da je Kolpa severozapadna meja Jugoslavije in vsa Slovenija spada v novo Avstrijo. Hearst ima posebne simpatije do imperialistične Italije, nismo pa mislil, da bo Slovence anektiral k Nemški Avstriji. Upajmo, da tudi Hearstov reporter v Parizu ukrade mirovno pogodbo z Avstrijo, da se "maporisci" pri "Herald-Examinerju" naučijo iz nje, kje je severna meja Jugoslavije predno poklanjajo zemljevidno spako šolam, trgovcem in javnim uradnikom.

Ali ni Rusija dovolj? — Finska vlada išče trideset milijonov dolarjev posojila v Ameriki. Morda ga dobi. Ali bati se je, če bankirji na Wall Streetu posodijo Finski denar, da bodo potem morale ameriške čete iti na Finsko tirjat dolgeve, kakor jih danes iztirjavajo za nekoga v Rusiji.

Držimo se ustave. — V sredo je preteklo 132 let odkar je bila ustava Združenih držav podpisana. Zgodovinska obletnica je bila obhajana s parolo "Spoštujmo ustavo". Spoštujmo jo — by all means! Držimo se ustave! Držimo se (vsi, ne samo nekateri) zlasti prvega dodatka k ustavi, ki se glasi: "Kongres ne sme sprejeti zakona, ki bi omejeval svobodo govora, tiska, zborovanja itd."

DOPISI.

La Salle, Ill. — Rojakom v La Salle in okolici je že znano, da se vršijo redne seje tukajšnje krajevne organizacije JRZ vsako tretjo nedeljo v mesecu ob drugi uri popoldne v prostorih "Slov. nar. doma." Slehera seja te organizacije je jako važna in radi tega je priporočljivo, da se udeležijo vsake seje te organizacije sleherni rojak.

Posebno še apeliram na rojake, da se udeležijo prihodnje seje tukajšnje krajevne organizacije, katere se vrši prihodnjo nedeljo popoldan v prostorih tukajšnjega "Nar. doma," ker je ta seja zadnja pred konvencijo JRZ, katere se vrši 28. septembra t. l. v Clevelandu, O. Tukajšnja krajevna organizacija JRZ bodeta zastopala rojaka Math Vogrič in Anton Klanšek.

Na ti seji imamo veliko jako važnih točk, katere je treba rešiti in dati moramo tudi navodila delegatom. Eksekutiva je že itak preobložena z raznim delom in ni posebno častno za nas, ako bi ji naložili vse delo na rame. Vršiti ga moramo tudi mi in dolžnost vsakega rojaka je brez razlike na versko ali politično prepričanje, da dela za svobodo našega naroda v teh kritičnih časih in za dosego ciljev, za katere se bori "Jugoslovansko republikansko združenje." Radi tega apeliram še enkrat na vse rojake v tukajšnji okolici, da se udeležijo prihodnje seje polnoštevilno.

Zgoraj omenjenega dne bo tudi razprodaja raznih društvenih omar, ker je vodstvo "Slov. nar. doma" preskrbelo društva, zbirajočim v prostorih "Slov. nar. doma," primernejše prostore za razne društvene stvari. Radi tega opozarjamo rojake, da se udeležijo te razprodaje, če hočete imeti kako omaro. Razprodaja se vrši pred sejo JRZ. — Poročevalec.

Blain, O. — Od društva "Slovenski narodni dom" v Bishopu, Pa., je tukajšnje društvo "Zdravilce," št. 333 SNPJ prejelo prošnjo za prostovoljne prispevke s pripombo, da bodo vsi darovi priobčeni v listu "Glas Naroda." Vse te pripombe je bilo sklenjeno na zadnji društveni seji, da se ne daruje niesar, ker imamo svoj dnevnik kot glasilo naše organizacije in v katerem naj bi bili priobčeni vsi darovi prejeti od raznih društev, katere pripadajo SNPJ. Tukajšnje društvo nima nobenega stika z "Glasom Naroda." Toliko v pojasnilo prizadevanju društvu. Pozivamo vse zavodne člane SNPJ, da podpirajo list "Prosveta," ker je ta list njih lastnina in se držimo gesla: "Svoji k svojim." — F. Pišek, zapisnikar.

Forest City, Pa. — Poročano je že bilo v listu "Prosveta" glede stavke premogarjev, vposlenih pri "Hudson Coal Co.," katere ima svoje premogorje v Carbondalu, Vandlingu in okolici. Stavka je trajala en teden in sedaj so se vrnil na delo vsi premogarji pod stariimi pogoji. Kaj je vzrok, da so se vrnili na delo pod stariimi pogoji, mi ni znano. Najbrže je bila stavka aranžirana nekoliko nepremišljeno. — Poročevalec.

Ohisholm, Minn. — Tukajšnja lokalna organizacija št. 424 I. W. W. je obdržavala zadnji teden dva delavska ljudska shoda. Prvi se je vršil 8. in drugi 13. septembra v Lovrene Kovačevi dvorani. Nastopili so razni govorniki v angleškem in hrvaškem jeziku. Ti govorniki so bili pred kratkim izpušeni iz ječe; obsojeni so bili na deset let ječe po protiprijaznem zakonu. Govorili so o delavskem organiziranju. Oba shoda sta se izvršila v lepem redu. — Poročevalec.

STAVKA V DELAVNICAH ŽENSKIH OBLEK KON-KANA.

New York, N. Y. — Krojači ženskih oblek so se vrnili na delo in družbe so jim priznale njih zahteve. Maksimalna plača znaša sedaj 50 dolarjev na teden in 44 urno delo na teden. Izdelovalci moških oblek pa dobijo minimalno plačo 40 dolarjev na teden. Delo od kosa je odpravljeno in delodajalci so priznali organizacijo.

Konvencija zdr. premogarjev v Clevelandu.

Peta in šesta seja.

Konvencija "Združenih ameriških premogarjev" je v soboto popoldne sprejela soglasno Plumbov načrt za poddržavljenje železnic in idejo za ekonomično zvezo z železniškimi uslužbenci in premogarji.

Dopoldanske seje so se udeležili Glen E. Plumb, ki je imel daljši govor, v katerem je pojasnjeval delegatom svoj načrt za poddržavljenje železnic in kake koristi bo imela od tega država in ljudstvo sploh.

Opozorjal je navzoče delegate, da je njih služba ali delo najpomembnejše za vse ljudstvo in sploh življenje. Premogarji so ravno tako potrebni za civilizacijo kot je n. pr. transportacija. Toda žalostno je, da človeška družba, taka kot je sedaj, tako malo ceni premogarsko delo. Istega pomena so tudi železnice, ker te so javna pota, katerih se vsakdo poslužuje in radi tega morajo biti tudi ljudska last in ne last privatnih interesov. Ker sta te dve industriji tako velikega pomena za vso civilizacijo, radi tega se mora paziti, da bosta tudi služili ljudstvu. Pojasnjuje, da je v konvenciji Zdr. držav, da se ne sme kapitalizirati nobene druge stvari, kot samo ono kar je v resnici kot kapital investiranega. Toda sedanja vrednost železnic se od privatnih lastnikov ceni na dvajset milijard dolarjev, doim je faktična vrednost samo deset. Ako se sprejme Plumbov načrt za poddržavljenje železnic, ne bo stavk, ker stavke povzročajo draginja življenjskih potrebščin, ker iste bodo padle. Nato pojasni ves načrt z ozirom na transportacijo raznih potrebščin in osebnega prometa. Omeni tudi, da je sedaj skoro nemogoče, da bi kongres sprejel njegov načrt, ker ta kongres ni izvoljen, da bi zastopal ljudske koristi. Toda ne bo dolgo, ko bo načrt sprejet, ker ga podpira že nad sedem milijonov volitev, ki bodo glasovali zanj pri prihodnjih volitvah, kajti načrt so sprejeli tudi farmarji v državi Iowa. Pojasni tudi ligo za Plumbov načrt, katere je bila organizirana, da podpira poddržavljenje železnic.

Po končanem Plumbovem govoru je tajnik odseka za resolucije prečital resolucijo za nacionaliziranje železnic po Plumbovem načrtu, katero je konvencija sprejela soglasno. Prečital je tudi resolucijo krajevne podružnice premogarske organizacije št. 2970 v Seattleu, Wash., v kateri se poziva konvencija, da naj takoj stopi v zvezo z železničarsko organizacijo, da se obdrži konferenca, da bosta te dve organizaciji skupno delovali za skupne interese. Tudi ta resolucija je bila sprejeta soglasno.

Skupna konferenca med lastniki premogovnikov in odborom organizacije Združenih ameriških premogarjev se bo vršila 25. septembra v Buffalu.

Odsek za resolucije je podal svoje poročilo, katero je konvencija sprejela. Pri čitanju nekaterih resolucij se je razvila obširna debata in nekatere zavrgla in druge izročila posebnim odsekom, kot ono glede nove plačilne lestvice, glede konstitucije itd. Tako je bila predložena resolucija, da lastniki 40 akrov zemlje ne smejo opravljati nobenega dela na rovu ne zunaj rova; konvencija je to zavrgla. Konvencija je tudi zavrgla resolucijo, v kateri poziva železničarje, da naj ne rabijo premoga, kateri je nakopan v neunijskih rojih. Odsek je poročal, da ta resolucija lahko organizacijo pritira v stnost, ker je to v nesoglasju s protitrustovskim zakonom.

SOCIALISTIČNI KONGRES V PARIZU.

Pariz. — Izredni narodni kongres socialistične stranke se je pričel 11. septembra. Razpravljali so o prihodnjih splošnih in mestnih volitvah.

NEMCI PRICELI IZSELJEVATI SE V ARGENTINJO.

Buenos Aires, Argentina. — Prva dva parnika z nemškimi izselenci sta že prišla v tukajšnje pristanišče. Večina vsi so si preskrbeli delo že pred odhodom iz Nemčije.

JUGOSLOVANSKO REPUBLICANSKO ZDRUŽENJE.

Izvršilni odbor:

August Aučin, Mary Aučin, Juraj Bošnjak, Filip Godina, Frank Kerio, Martin V. Konda, Eibin Kristan, Juraj Kukovac, Tomo Lacković, Chas. Mistaković, Matt Pogorelec, Janko N. Rogelj, Wm. Russ, Nikola Stakić, Anton J. Terbovec, Jože Zavertnik.

Nadzorni Odbor:

Ivan Krešić, J. Kvartić, Joško Oven.

Financijski Odbor:

Filip Godina, J. Kukovac, A. J. Terbovec, Jože Zavertnik.

Tiskovni Odbor:

Eibin Kristan, Frank Kerio, C. Mistaković, Jože Zavertnik.

Glavni urad:

A. J. Terbovec, glavni tajnik; A. H. Skubić, pom. tajnik; Filip Godina, blagajnik.

Centralni Odbor:

F. Aleš, J. A. Ambrožič, L. Benedik, F. Berger, Jaspina Birič, F. Bostič, Anton Bezjak, V. Cankar, F. Cerne, Tomislav Čiček, P. Dolinar, Jos. Durn, J. Ermenc, J. Eržen, A. Flander, J. Frank, J. Fiere, F. Gorenc, J. J. Judnich, M. Jurkas, J. Kalan, S. Kavčič, J. Koblar, F. Kochevar, A. Kodrič, J. Koglich, L. Krusina, A. Krizančič, J. Kunateli, A. Lipič, L. Lotrič, J. Matičič, M. Mentony, I. Molek, T. Mota, J. Obšeli, L. Pečenko, J. Beternel, M. Potnik, F. Rataje, J. Rezel, A. Slabe, J. Seljakar, F. Sepich, A. H. Skubić, L. Sterle, A. Suler, J. Terček, J. Tarnišelj, L. Trager, M. Verbovec, A. Vidrič, Chas. Wessel, F. Zaitz, Chas. Zibert, A. Zornik, F. Zvanut.

Glasila:

Mesečnik: Čas; tednik: Proletarec; dvotednik: Glas Svobode; dnevniki: Prosveta, Enakopravnost, Glas Naroda.

K. S. R. Z. pridružen in prijavljen centralizirana podporna organizacija: Slovenska Narodna Podporna Jednota (približno 15,000 članov); Jugoslovanska Katoliška Jednota (približno 5,000 članov); Slovenska Delavska Podporna Zveza s Dr. Sv. Barbare (približno 6,000 članov); Slovenska Svobodoljubna Podporna Zveza (nad 5,000 članov); Jugoslovanska Podporna Zveza Slova (približno 2,000 članov).

Vse pisma in denarne polikajave naj se pošiljajo na sledeči naslov: ANTON J. TERBOVEC, 3637—3641 W. 28th St., CHICAGO, ILL.

III. KONVENCIJA J. R. Z.

(Iz urada tiskovnega odseka.)

Do sedaj je prijavljenih 81 delegatov za tretjo konvencijo J. R. Z. in še jih je nekaj, ki niso obvestili glavnega urada, tako da se je udeležiti udeležbe preko sto delegatov. Ako primerjamo število delegatov lanskega leta in letos, moramo nehoti priznati, da je organizacija napredovala nepričakovano dobro in da je vse obrekovanje naših nasprotnikov le privabilo veliko število novih somišljenikov. Društva, ki so preoddaljena od Clevelanda, da jim vsled prevelike daljine ne bo mogoče pošiljati delegatov, pooblašajo svoje prijatelje v Clevelandu, da jih zastopajo na konvenciji, ker nobena organizacija ne drži noče zaostati, da ne bi bilo reprezentirano na tej najvažnejši konvenciji v zgodovini ameriških Jugoslovancev.

Od važnega uradnega obvestila in imenika delegatov se je naknadno prijavilo sledeče število delegatov:

Okrožna organizacija J. R. Z., Chicago, Ill., št. VI., Fr. Zaitz in Frank Gottlicher.

S. N. P. J. št. 131, Chicago, Ill. Sestra Katie Bernik.

S. S. P. Z. August Kužnik, Chicago, Ill.

S. N. P. J. št. 7, Lorain, Ohio, John Bruss.

J. R. Z. št. 70, Irwin, Pa. Fr. Stojan, Anton Kurdiš.

J. S. Z. št. 114, Detroit, Mich. L. Gorjup.

J. R. Z. št. 63, West Newton, Pa. John Langerholz, Jos. Juvan.

S. N. P. J. "Ivan Cankar" št. 380, Chicago, Ill. Sestra Josie Stanič.

J. R. Z. št. 73, Joliet, Ill. Frank Zupančič.

J. R. Z. št. 2, Cleveland, Ohio. I. Medvedšek, V. Jurman, Frank Černe, Louis Pečenko.

Okrožna organizacija št. VII., Chicago, Ill., (hrvatska), tri delegate.

Razpošiljanje spominskih knjig lepo napreduje, čeprav smo se vsled delegacije v Washingtonu malo zamudili, kar nam bodo seveda rojaki radevolje oprostili, bilo je pač važnejše delo, ki je moralo biti rešeno na določeno uro. Tekom tega tedna bo vse gotovo, da prejmete v početku drugega tedna.

ANTON J. TERBOVEC, gl. tajnik.

DEPUTACIJA J. R. Z. V WASHINGTONU.

(Nadaljevanje.)

ZASLIŠANJE R. F. HLAČA:

Hlača: — Bil sem vedno prijatelj Italije in sem zmiraj vrjel v potrebo, da iz lastnih koristi ostanete Italija in Jugoslavija v prijateljskih odnosih. Toda taki prijateljski odnosi pa so mogoči samo na podlagi pravice. V teli dnevi narodnostne zbesnelosti pa je zelo prijetno slišati besede italijanske liberalne osebe, ki obsoja italijansko imperijalistično taktiko in katerih namen je privedi do mirne in prijateljske poravnave jadranskega vprašanja. V rokah imam knjigo C. Maranellija in G. Salvemini (izdaja iz leta 1919) pod naslovom: "La Questione Dell' Adriatico" (Jadransko vprašanje).

Senator Knox: Kdo sta pisatelja?

Hlača: Dva italijanska liberala, ki sta svetovno znana. Salvemini je profesor na florenškem vseučilišču. Ta knjiga kaže, da v Italiji še živi duh Mazzinija. O tem nisem nikoli dvomil. Kako važnost je pripisovati tej knjigi, lahko povzamete iz tega, kako je prišla ta knjiga v roke g. Lazaroviča, ki je osebnost tukaj in je oseben prijatelj zelo prominentnega italijanskega političarja. Pred nekaj časom mu je pisal pismo glede jadranskega vprašanja. Imenovani prominentni političar mu ni direktno odgovoril, ali g. Lazarovič je prejel pred par dnevi to knjigo s pismom od skupnega prijatelja, ki je vodja italijanske liberalne stranke. V tem pismu je italijanski gospod omenjal pismo poslano onemu italijanskemu političarju in omenil, da pošlje to knjigo s pristavkom, da "ho Vas zelo zanimala".

Senator Knox: Kdo je oni prominentni političar?

Hlača: Ne bilo bi pravično povedati njegovo ime, ampak zagotovim vas, g. senator, da je oseba, ki ima jako visoko vladno službo in je eden činiteljev italijanske zunanje politike.

Knjiga obsoja Sonninoovo politiko. V knjigi je seveda mnogo, čemur se Jugoslavlani ne strinjajo. Toda v njej je duh, ki šteje in v tem duhu bi se dal lahko doseči sporazum. Prosim, dovolite mi, da vam prečitam prevod nekaterih programističnih odstavkov iz te Salveminijeve knjige.

Stran XVIII. v uvodu:

"Mi smo zmiraj trdili, da se mora Italija "odpovedati" slovenskih krajev, ki ne reprezentirajo za njo nobenih vitalnih interesov — ne toliko radi tega, ker odgovor bi bila nekak cilj, temveč ker je bilo nekako potrebno sredstvo za konstituiranje prijateljske italijanske slovenske vzajemnosti, da smo mogli zmagati in zagotoviti mir: naš kompromis je moral biti rezultat skupne volje prijateljstva in pravice."

Stran II:

Kdorkoli se postavi brez predsodkov in arogance, na stalni zdrav pameti in pravičnosti, mora spoznati, da ne samo v interes lokalnega prebivalstva, ne samo radi militarističnih potreb Italije, ampak radi bodočega mira proti nemški Evropi, da je edina rešitev problema Julijske Venecije (Goriške, Trsta in Istrije) v sledečem:

A) Masiranje Julijske Venecije s tisto notranjo mejo, ki bi dala Italiji na vzhodu kar najmanj mogoče slovenskega kraja in ki bi ustvarila potrebno krajepno nadaljevanje med Gorico in Polo, bi dala Italiji zadovoljivo vojaško obrambno črto;

B) Pravica svobodnega trgovskega in prometnega obsevanja za vse prebivalce v zaledju skozi tržaško pristanišče.

Stran 62:

"Največja narodna krivica je zahtevati aneksijo Reke in s njo vsega teritorija, ki jo obdaja in odreže od Istrije več kot sto tisoč Slovanov."

Niti iz vojaških vzrokov, niti iz vzroka, da zagotovimo svobodo kulture in življenja italijanskemu prebivalstvu v Reki, ali iz varstva, da varujemo legitimirane interese tržaškega pristanišča, ni potrebna Italiji aneksija Liburnije (Reke in bližnjega primorja). Na drugi strani bi pa ta aneksija prinesla Italiji velike in opasne težave radi uprave dežele, ki je slovenska v svoji pretežni večini. In ker je Reka edini priravn izhod na Jadranu, ki ga imajo milijoni Slovanov, živčev in ozadju, bi ona tvorila stalen vzrok za sovražnost med Italijo in Jugoslovani, ne da bi imela Italija pri tem kake prednosti, bilo pa bi od velike koristi za Nemčijo.

Stran 174.

Sklepi:

1. — Vsaka italijanska vojna pridobitev na dalmatinskem ozemlju, ne bi pomenila za nas vojaško ojačenje, ampak oslabeitev.

2. — Italija mora zahtevati razoboroženje vsega jugoslovanskega obrežja.

3. — Da nam bo zagotovljeno gospodstvo morja in varnost obrežja, in to le v slučaju, če se razoboroženje jugoslovanskega obrežja ne bi izvedla, bo za nas dovolj če imamo samo nekatere od celine bolj oddaljene dalmatinske otoke.

Stran 260:

Dalmatinsko kampanjo v Italiji so začeli pro-avstrijski klerikali, pro-nemški filistini, neumni nacionalisti, krajevni iredentisti.

Pomožila je težkoče naše vojne in vzbudila proti nam sumničarje in sovražnost v vseh zavestnih in nevestnih deželah.

Vojna pridobitev v Dalmaciji — če se to zgodi — bi nas po vojni prisilila do večnih represalij in perfidnosti do ogromne večine prebivalstva; izpostavila nas bi pred mednarodno nevarnost, ker bi nas ertil ves svet, kakor je Avstrijo; prisilila bi Jugoslovane, da se proti nam združijo z Nemčijo, potem ako se jim posreči organizirati narodno enoto, ali ne.

Stran 254.

Program dalmatinskega vojnega pohoda je privedel njegove zagovornike, da si domnevajo to vojno, ne kot vojno proti sedanjim Avstriji, ampak kot vojno proti bodoči Jugoslaviji. To razlaga sistematično kampanjo nacionalistov, ki s kušajo prepričati Italijo in zavestne ter nevestne dežele, da so bili Hrvati in Slovenci pro-avstrijski, in kot katoličani tudi sovražniki Srbov, ki so pravoslavne vere.

Resnično povedano, kdorkoli je imel le nekaj znanja o jugoslovanskih zadevah; je dobro vedel, da je bila to avstrijska teorija. Naproti, že dolgo vrsto let se vrši v vseh srbo-hrvaških deželah velika narodna propaganda, katere namen je odstraniti to zlo verskega boja, in to gibanje, v katerem so Srbi vseh strank in hrvaški liberalci proti klerikalcem in pro-avstrijem, tako imenovanim "Hrvatska Stranka Prava", ki jo vodi Dr. Franek — to gibanje je v letu 1906 povzročilo novo politično formacijo, srbsko-hrvaško koalicio, ki je vključ vsemu madžarskemu terorizmu v petih volitvah za deželni zbor na Hrvaškem vedno zmaga; to je bilo v letih 1906—1912. Ta stranka je imela večino vseh političnih in administrativnih mandatov na Hrvaškem in v Dalmaciji.

Stran 229:

Ko smo na naši fronti videli Slovence kako obupno so se borili proti nam, namesto da bi se predajali v masah, kakor so to čisto storili na ruski in erški fronti, so naši zagrizeni fanatiki in Slovonožci — iskreni in neiskreni — zajemali iz teh okoliščin nove argumente, da so se bolj otavali protislovansko kampanjo in dali Avstriji novih žurnalističnih dokumentov, da se prestavijo in razdele med slovenske vojake in tako se bolj razgreje proti Italiji. Koliko italijanskih vojakov je padlo, ne od avstrijskih svinčenk, ampak radi protislovanske kampanje, ki so jo vršili ljudje, kot na primer Cippico, Tamaro, Dudan, Coppola, ki so med tem časom na varnem vodili vojno proti Slovanom v zakopih Bims, Pariza in Stockholma!

Ti par odstaki, gospodje senatorji, dokazujejo kako se zgražajo italijanski liberalni krogi nad nevedno kampanjo imperijalistične in protislovanske propagande v in izven Italije.

Senator Moses: Kdo je pisatelj knjige, iz katere ste citirali te odstavke?

Hlača: Maronelli, profesor na vseučilišču v Florenci.

ZASLIŠANJE LAZAROVICHREBELIANOVICA:

Gospod predsednik: Potrjujete izvajanje predgovornika, želim povedati, da sem bil jaz tisti, ki je pisal pismo pred osmimi tedni svojemu osebnemu prijatelju, ki je bil pred leti italijanski minister za zunanje zadeve, s katerim sem veliko obveval radi balkanskih zadev, ko sem bil na čelu Sredozemskega Odbora. Tedaj je bil opetovano na visokih vladnih pozicijah in ker je imel vodilno vlogo, da zastopa Italijo, sem mu opisal v svojem pismu naše stališče. Pred dobrim tednom sem prejel pismo kratke vsebine od posebnega prijatelja, ki je sedaj vodja krila liberalne stranke v italijanskem državnem zboru, o katerem je govoril g. Hlača in ki mi je poslal prej omenjeno knjigo.

(Dalje prihodnjé.)

DOBER TEK!

Shelbyville, Ind. — V Ameriki so prišla tako v modo konservirana živila, da bodo gospodinjice kmalu pozabile kuhati, če se ne bodo držale načela, da je bolje konzervirati živila doma kot kupovati živila, ki so bila konzervirana v tovarnah. Na kakšen način konzervirajo živila v tovarnah, vedo tovarnarji in njihovi poslovoje.

Državni lovski čuvaj se zdaj pritožuje, da je Little Blue Riverju poginilo na tisoče rib, ker so iz tovarne za konzerviranje živil izpustili vodo, v kateri so bile škodljive tvarine, v reko.

Lovski čuvaj Manfield je izjavil, da so s preiskavo dognali, da ni v vodil pod tovarno kisika, ker so spustili iz tovarne razno strupeno tvarino v reko.

SVETOST ZAKONA V HIŠI BOGATNOV.

Chicago, Ill. — James Robert Pope, britski milijonar, član raznih športnih klubov v Londonu, Sydneyju, in v Ameriki, je vložil tožbo za zakonsko ločitev. Ali z zakonsko ločitvijo ne bo najbrž nič, če je količjak resnice v protivolji, ki jo je vložila njegova soproga, kajti v njej za obtožuje takih dejanj, da se jih vsak pameten delavec sramuje. V tej vlogi mu celo očita, da se je na sleparski način odtegnil vojaški službi na Anglijo prva za trgovski promet.

GALICJA IN BUKOVINA ZAHTEVATA ZDRUŽITEV Z RUSIJO.

Washington, D. C. — Odbor, zastopajoč galije in bukovinske Ruse, je predložil peticijo predsedniku Wilsonu in kongresu, v kateri zahteva združitev z Rusijo. V ti peticiji navaja persukcije Rusov v teh pokrajinah od Poljakov, Ogrrov in Nemcev.

DONAVA ODPETA PROMETU.

Dunaj. — Admiral Troubridge je sporočil, da je reka Donava odtegnil vojaški službi na Anglijo prva za trgovski promet.

Dobro zdravilo za žene.

To je kar se lahko reče eno od najboljših znanih priprav, ki se jih morajo poslušati trpete žene in dekleta kot sredstvo za hitro in trajno odpravo v svojih izkušnjah nerednosti, ki se kažejo v svojem spolnem in te zdravila je

Severa's Regulator

(Severa's Regulator) in prostor kjer ga dobite je v vseh lekarnah. Seveda morate zahtevati pravega in odkloniti vse ponaredbe, kajti le na ta način ste lahko sigurni, da dosegate najboljši in najhitrejši uspeh. Cena \$1.25 in 5c davka.

W. I. SEVERA CO.
CEDAR RAPIDS, IOWA

The Wadsworth Salt Company, WADSWORTH, OHIO.

Potrebuje 25 delavcev. Plača v začetku je 40c na uro, lahko se zasluži 5 do 6 dolarjev na dan. Mi vzamemo v delo tudi fante in dekleta in pomagamo dobiti dobre hiše za družine. Lep kraj z solami in cerkvami, leče ob glavni progi Erie R. R. železnice. Vožnja s poulično železnico iz Akrona, Ohio, do sem stane le 20c.

The Wadsworth Salt Company, WADSWORTH, OHIO.

JUGOSLOVANI POZOR! LAHKO NEKAJ PRI-SLUŽITE.

Ta velika tvrdka PAN MOTOR COMPANY in še druge tovarne se nam zdi, bodejo napravile mesto St. Cloud, Minn., eno med velikimi industrijskimi mesti na severozapadu v nekaj letih. Torej mi imamo še 120 hišnih stavbišč (lotov) na prodaj v bližini te velike avtomobil tovarne, po nizki ceni, kar mi smatramo za zelo izvrstno dobro kupeljo in jih ponujamo na hitro prodajo. Na stotine Jugoslovancev je že kupilo zemljišča tukaj. Mogoče, da si kupite tudi vi eno lot. Za nadaljša pojasnila obrnite se ustmeno ali pa pišite na A. J. ARLICH, agent, Room 27, First National Bank Building, St. Cloud, Minn.

POTREBUJEMO DELAVCE V VEČJEM STEVILU.

Mi preskrbimo primerno dobra stanovanja. Plačamo čas in pol za vse nadurno delo in dvojni čas za nedeljsko delo. Oglasite se pri:

EMPLOYMENT OFFICE,
THE GOODYEAR TIRE & RUBBER COMPANY,
AKRON, OHIO.

NAPRODAJ JE

štirisobna hiša; kopališče in letna kuhinja v pritličju. Proda se po zelo nizki ceni. Oglasite se ob večerih, ali pa v nedeljo pri: 3231 S. Hamlin Ave., Chicago, Ill.

10 buke slavni
BOLGARSKI CAJNJI TABLET
proti kaptnici stane samo pet dolarjev, za štiri dni deset dni. Davak 5c posebej.
Kot buke \$1.25.

Marvel Medicine Co., No. 6, Marvel Bldg., P. O. Box 962, Pittsburgh, Pa.

POTREBUJEMO

Delavce za ceglarno. Potrebujemo delavce za vlivanje, vlaganje, in navadne delavce za samokolnico. Delavci zaslužijo \$4.50 do \$5.00 na šest urno delo sicer imajo priliko zaslužiti še več. Imamo sami svojo mestnico s 6 sobnimi stanovanji; vanje poslopuje ima tekočo vodo in kopališče, plin in električno razsvetljavo in pripravo za gorkoto. Oda se v najem po \$7.00 do \$12.00 na mesec. Tu so razsvetljene cerkve in šole in dobra pitna voda. Kadar pridete sem, pacite, da boste vprašali v pravi opetarni ker ste si dve drugi opetarni. Za pojasnila pišite na:

Labor Department, MOUNT UNION, Refractories Company,
Mount Union, Pa.

NAZNANILO ROJAKOM!

Cenjenim prijateljem in rojakom v La Salle, Ill., in bližnji okolici naznanjam, da sem se preselil iz Slovenskega narodnega doma, ravno čez ulico na št. 1046 Main Street, kjer bom držal naprej svojo KROJAŠKO obrt. Ujjudno se priporočam za obilen poset. Za vsako delo jamčim, pa naj si bo pri novih oblekah ali pri čiščenju, likanju in popravljanju oblek, cene bodo zmerne.

Enako naznanjam s tem vsem članom društ. Triglav št. 2 S. N. P. J., da za naprej pridejo plačevati svoj asessment na gori omenjeni naslov, John Ermene, krojač, 1046 First Street, La Salle, Ill. (Sept. 17-18-19).

\$125.00 V DVEN TEDNIH.

To je povprečna plača za dobre premogarja, ki dela pri nas v Victor Mine v Holsopple, Pa. Mi imamo vedno dovolj železniških voz na razpolago in delamo v času ko drugi premogorovi počivajo. Varen premogorov, kjer se rabijo odprte svetilke — Jobra streha. Nove hiše za družine — dobra oskrba za samce naše narodnosti. Lepa prilika za naseliti se v dobrem kraju. Pridite pripravljene za delo z B. & O. R. R. (železnico) ali pa pišite za nadaljnja pojasnila na: JOHN SPRINGER, 407 HOUSE BLDG., PITTSBURGH, PA.

THE VICTOR COAL MINING COMPANY,
HOLSOPPLE, PA.

Za v stari kraj.

V stari kraj se more potovati. Potni listi se sopot lahko dobe. Vsak teden odpluje po eden ali več parnikov Francoske družbe s starokrajskimi potniki. Tako odplujejo:

20. sept. parnik — La Touraine.
24. sept. parnik — La Lorraine.
4. okt. parnik — Niagara.
8. okt. parnik — France.
14. okt. parnik — Rochambeau.
16. okt. parnik — La Savoie.
25. okt. parnik — La Touraine.
29. okt. parnik — La Lorraine.
4. nov. parnik — France.

Za vsak parnik imam še nekaj kart napredaj. Kdor že ima potni list in hoče hitro odpotovati, naj pride na moj naslov kakšni štiri dni pred odhodom parnika, s katerim želi potovati.

POŠILJANJE DENARJA.

Hitro, zanesljivo in poceni morem poslati denar v stari kraj. Vsaka pošiljatev je zavarovana proti izgubi.

100 kron za	\$ 2.80
200 kron za	 5.50
500 kron za	 13.00
1,000 kron za	 25.50
5,000 kron za	 125.00
10,000 kron za	 250.00

1,000 Lir za	 110.00
50 Lir za	 5.90
100 Lir za	 11.40
500 Lir za	 55.00

Denar pošljite po Money Order, ali American Express Money Order, ali pa po Bank Draftu.

POTNI LIST. — Onim, ki nočejo sami imeti te sitnosti, preskrbim tudi potni list.

LEO ZAKRAJŠEK,
70—9th Ave.
NE WYORK, N. Y.

PROTI ZAPRTNICI RABITE

LAXCARIN

Skoro ni boljše na svetu. Dovolj za eno zdravljenje šest zavojev stane \$5.24—1 zavoj pa \$1.04 z vojnim davkom. Se prodaja le pri Laxal Medicine Co., 164 Laxal Bldg., Pittsburgh, Pa.

Slovenska Narodna

Ustanovljena 9. aprila 1904.

Podporna Jednota.

lahurp. 17. junija 1907 v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2857-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

GLAVNI ODBOR ZA DOBO 1919-1922.

Izvrševalni odbor.

UPRAVNI ODSEK.

PREDSEDNIK: Vincent Canjar, 2857-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
PODPREDSEDNIK: Anton Hrst, Box 140, Canaanburg, Pa.
TAJNIK: John Verderber, 2708 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
TAJNIK BOLNIŠKEGA ODELSKA: Paul Burger, 2857-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
SLAGAJNIK: Anton J. Terboven, Box 1, Chicago, Ill.
UPRAVITELJ GLASILA: Filip Gdina, 2857-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

FOROTNI ODSEK.

John Ambrosi, predsednik, Box 281, Canaanburg, Pa.
John Underwood, 408 May St., Springfield, Ill.
Martin Zelenka, Box 278, Barberton, Ohio.
Joe Radlich, Box 432, Smithton, Pa.
Frank Sencich, 6800 Proctor Ave., Cleveland, Ohio.

BOLNIŠKI ODSEK.

OSREDNJE OKROŽJE: Paul Berger, predsednik, 2857-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
VZRODNO OKROŽJE: Rudolf Floterich, Box 426, Bridgeville, Pa.
Anton Radlich, Box 78, Wick Haven, Pa.
ZAPADNO OKROŽJE: Anton Kolar, Box 104, Green, Kans., in Hesperopol.
Leo Kolar, Box 266, Gilbert, Minn., in Greenopol.

Nadzorni odbor.

Matt Petrovich, predsednik, 19317 Waterloo Rd., Collingwood, Ohio.
John Ambrosi, 418 Pierce St., Erieh, Minn.
Joe Kalan, 1007 E. 74th St., Cleveland, Ohio.

Tiskovni odbor.

Vincent Canjar, John Ambrosi in Matt Petrovich.

ZDRUŽITVENI ODSEK.

PREDSEDNIK: Frank Alst, 2124 So. Cleveland Ave., Chicago, Ill.
John Tréelj, Box 181, Lawrenson, Pa.
John Ovan, 242 Eaglewood, Detroit, Mich.
Joe Bunk, 1101 E. 63 St., Cleveland, Ohio.
Mary Udell, 1944 So. Rucko Ave., Chicago, Ill.

VERNOVI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kora, 6992 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.
ORGANIZIRNI URADNIK "PROSVETE": John Zverutski.

POZORI! — Vse denarne pošiljatev in stvari, ki se šljejo gl. izvrševalnemu odboru in izvrševalni odbor, naj se pošilja na naslov: John Verderber, 2857-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse denarne pošiljatev naj se pošilja Paul Bergerju, tabočno izvrševalni odbor v gl. vrsti.

Vse pošiljatev gl. izvrševalni odbor in gl. izvrševalni odbor se naj pošilja M. Petrovichu, predsedniku nadzornega odbora, gl. izvrševalni odbor.

Vsi potni listi na gl. izvrševalni odbor se naj pošilja na naslov: John Ambrosi, Box 281, Canaanburg, Pa.

Vse pošiljatev proti zaprtnici gl. izvrševalni odbor se naj pošilja izvrševalni odbor Vincent Canjarju.

Vsi dopisi in drugi spisi, nomenklatura, opisi, naročila in spisi vsi, kar je v vrsti s gl. izvrševalni odbor, naj se pošilja na naslov: "Prosveta", 2857-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Rojaki Pozor! Zelo važno! — Čitajte!

Po dolgi in težki borbi imate sedaj sopot prilika hitro in zanesljivo pomagati trpečim svojem v stari domovini, če njim pošljete denarno pomoč s posredovanjem splošno priznane

EMIL KISS BANKE.

To je neposredna zveza za Kranjsko, Štajersko, Spodnjo Korolko, Istro, Primorsko, Dalmacijo, Hrvatsko, Slavonijo, Bosno in Hercegovino in s denarnim zavodom

"PRVA HRVATSKA ŠTEDIONICA U ZAGREBU"

VEDNO NAJNIZJE DNEVNE CENE.
VEDNO TOČNO IN HITRO IZPLAČEVANJE.
PRI VEČIH SVOTAH POSEBNO NIZKA CENA.

Vse denarne pošiljatev so jamčene.
PRODAJA PAROBRODNIH LISTKOV V VSE KRAJE EVROPE.

Predno se podate na potovanje, vprašajte to tvrdko: za potrebna pojasnila in navodila. V slučaju potovanja vam ta tvrdka preskrbi potrebne prostora, če ji dopolnite aro. — Vse potrebna pojasnila glede potovanja se dajejo osebno in pismeno brezplačno. Bodite vedno zelo opretni in ne poskušajte tu in tam s polijanjem denarja v stari kraj, temveč se vedno skupno obrnite na stari in vsesokotno priznane tvrdko, katere pošilja se nad DVAJSET let denar v Vašo stari domovino in katere naslov je:

Emil Kiss, bankir,

133 Second Ave. cor. 8 St.
NEW YORK, N. Y.

Plačamo po 4% obresti na hranilno vlogo.
Vstanovljena 1898. Posluje pod državnim nadzorstvom.

MOŠKI IN ŽENSKO

Ne napravite napake, akaj si ne preskrbite najstarejšega, najpoštenjega, najlepšega in najboljšega zdravila v svetku. Dr. Mullin ima 39 let izkušnje v zdravljenju tisočev in tisočev bolnikov, bolnih na najrazličnejše načine. Vred tega je postal najbolj neodvisen zdravnik, pri katerem se lahko zagistate za svojo bolezen. Brez skrbi boste dobili pri njem najbolj temeljito zdravljenje in veliko resnično pomoč za vaš denar.

Brezplačna zdravniška preiskava potom stroja.

Govori vaš materni jezik.

Uradno od 9. do 5. V nedeljo od 10. do 2.

Dr. B. F. MULLIN, Specijalist

411—4th Ave., 2nd Floor, PITTSBURGH, PA.
Nasproti glavne pošte.

CENA KRONAM VEDNO PADA.

Sedaj je mogoče pošiljati denar v stari domovino in sicer na Slovensko v kronah, v kraje zasledene po Italijanih pa v lirah.

Sedanje cene so s poštnino vred:

100 kron	\$ 2.85	1,000 kron	\$ 26.30
300 kron	 7.90	5,000 kron	 131.50
500 kron	 13.15	10,000 kron	 263.00

Potuje se tudi lahko v stari domovino, toda parniki so prenapolnjeni; tisoč ljudi čaka na prostor, a parnikov je za sedaj le kaj malo, zato je bolje, da vsako malo potopi, da se razmere zboljšajo.

Za pojasnila pišite na:

FRANK SAKSER,
82 Cortlandt St., New York, N. Y.

NOVICE IZ JU-GOSLAVIJE.

KOROŠKA.

P. P. poroča: Plebiscit na Koroškem se bliža in upati je, da bo izid ugoden. Vendar se ne smemo postaviti na fatalistično stališče, ampak moramo storiti vse, kar je v naših močeh, da ne bomo trepetali med strahom in upom pričakovali izreka sodbe.

Ni namreč dosti, da se reče, češ, Korošci so Slovenci in iz tega sledi vse drugo. Vpliv slovenstva na Koroškem, v nekakem centralističnem zmišlju, je bil že pred vojno minimalen, kajti Nemci so vporabliali dve metodi, ki sta bili vzporedno: prva je bila pot čisto navadnega brutalnega germaniziranja, druga pot provincializma. Ker so videli, da ne uspeva prva čisto po njih želji, so se vrgli na drugo bolj zahrbtno. Skušali so ubiti v koroškem Slovence čut skupnosti z ostalimi slovenstvom, omejiti so ga hoteli samo na Koroško, ker so vedeli, da bo prva pot lahka, ko se posreči zaježiti na Koroško vsak vpliv iz središča. Da je tudi druga pot imela svoje uspehe, o tem si ni delati iluzij. Kajti ob enem z omejitvijo slovenskega vpliva je bilo previdno laskanje koroškemu Slovence, da je kulturno na višji stopnji kot njegov kranjski brat, ki ne zna nemški in govori v jeziku služkinj. Vse to skupaj je sčasoma stvorilo naravnost nekoliko posebno mentaliteto koroškega Slovence, ki se je med vojno še stopnjevala; razmere pa, ki so nastopile takoj po vojni in trpijo deloma še sedaj, tudi niso najbolj pripravne, da bi potisnile tek ljudskega mišljenja v drug tir, kajti vsa vojna je pokazala, da je šel v pokrajinah, kjer so se vršili boji, vpliv začasnih gospodarstev brez sledu na ljudsko mišljenje, da je ljudstvo poznalo pravzaprav samo dva občutka: skrb za ohranitev življenja in strah kaj bo jutri, če pride v kraj nasprotnik.

Pri glasovanju se namreč ne smemo zadovoljiti samo z ugodnim uspehom, ampak se ne smemo strašiti nobene žrtve, da dosežemo slišan izid — kajti to ima lahko nedogledne materialne posledice na znotraj in moralne na zunaj.

Prvič je čisto gotovo, da bo uspeh v prvem pasu vplival na uspeh v drugem pasu, poleg tega ni izključeno, da se nam ne bi prihodil kak važen kraj, ki bo glasoval alcer za Avstrijsko Nemčijo ali ležal celo izven spornega ozemlja, če se izkaže, da gravitira gospodarski v ozemlje, ki se je izreklo iz ogromno večino za Jugoslavijo. Akti o Koroški nikakor še niso zaključeni in da plebiscit lahko samo podlago za končno ureditev.

Drugi pomen je na zunaj. Če dokažemo celo na Koroškem, kjer smo sami priznali, da je ljudstvo nasilno germanizirano, kaka večina hoče pripadati materi-domovini, kaj naj si misli potem mirovna konferenca in ves svet o anekdaji nekakega toliko bolj zavednega plemena na zapadu!! Ne bo ne dal spraviti sveta naš sveceni protest proti italijanskemu nasilju, kakor se ni mogel pozabiti protest narodne skupščine v Bordeauxu leta 1871, proti pruskemu ropu!

Vpokoševajmo vse to in delajmo, kajti gre za več, nego se zdi samo na prvi pogled — glejmo, da si ne bomo očitni, da nismo storili vse, kar je v naših močeh, in hitimo, da nas ne prehitijo časi!

—

NOVA BELGRAJSKA VLADA.

"Naprej" piše dne 18. avgusta sledeče:

Protičja ni več! Sistem njegove vlade je bil negoden, da bi pospeševal blagostanje v mladi državi. Protič je vladal absolutistično in je imel tudi glede organizacije države nazore, ki jih je hotel uveljaviti s pomočjo agrarcev ter je prepričan, da mora ta država biti politično tako organizirana, da ostanejo privilegiji velikih agrarcev nedotaknjeni. Zaradi tega svojega stališča tudi ni pokazal ves čas vladanja nobenega pravega zanimanja za industrijo, socialne reforme in delavsko zakonodajo.

Nova vlada se je sestavila iz demokratake zajednice in socialistov na podlagi posebnega programa, ki je naprednejši, in v katerem je nekaj nujnih zahtev naše stranke.

Klub socialno-demokratskih predstavnikov se udeležil vlade s tremi člani (ss. Bukšeg, Koraš, Kristan), da pospeši te nujne zadeve v zmišlju vladnega programa, ki se je sestavljal porazumno med obema strankama. Kakor smo že poročali, je socialno-demokratski klub stal ob vstopu v vlado precizno svoje zahteve in je vstopil šele tedaj, ko je demokratska zajednica sprejela te zahteve v program.

Tukaj omenimo za danes le nekatere zahteve. Najprej se mora izdelati volilni zakon za ustavno skupščino na podlagi splošne in enake volilne pravice s proporcionalnim sistemom. Prav tako važne so občinske volitve, ki se morajo izvesti še letos po enaki demokratski volilni pravici. Izvesti se mora agrarna reforma, urediti valuta, obdavčiti se morajo vojni dobički. Poleg vseh teh zahtev so pa še druga aktualna vprašanja, ki pridejo na program nove vlade. Tako uvedba osemurnega delavnika in brezposelnost še večja, pomeni taka odredba tudi za splošno korist pravzaprav škodo. Med plačo delavcev in plačo vojakov je razlika tako majhna, da znaša diferencja med plačo vojaka in delavca v štirinajstih dneh komaj 14 K poleg tega, da si mora delavec sam nabavljati obutve in obleko. Vlada sama ima pri tem veliko izgubo, ker je v produktivnosti vojakovega in delavčevega dela velika razlika. Seveda bo vojska oblast utemeljevala to odredbo s tem, da je treba zaposliti množico vojakov. Pri tem pa ne pomisli, koliko obrtnikov in kmetovalec pogreša doma delavskih moči. Predno se definitivno reši vprašanje civilnih delavcev v vojski delavcih, naj vlada vse te okolščine premisli, da prepreči še večjo nezaposlenost, nezadovoljnost in revščino. Pripominjamo naj še, da se nahaja med temi delavci tudi veliko beguncev, ki so pribežali k nam, pustivši v zasedenem Primorju vse. Hudo bi bilo torej ti reveži prizadeti, ko bi se jih tudi tu kratkomalo postavilo na cesto, ne meneč se za velike materialne in duševne žrtve, ki so jih doprinesli.

Ko je demokratska zajednica pristala na zahteve socialistov, je naravno, da so socialni demokrati objubilii eventualno sodelovanje v vladi, ker so prišli do prepričanja, da se da le na ta način v sedanjem predstavnstvu doseči marsikaj, in prav enako tudi preprečiti in odpraviti krivice, ki so se godile zadnjič čas delavstvu.

Iz navedenih razlogov so stopili naši zaupniki v Belemgradu v vlado, hoteč preprečiti, da ne postane Jugoslavija najbolj nazadnjaška država v Evropi. Tega smo se bali od vsega početka. To božanje imamo tudi še sedaj. Prepričani smo pa ob enem, da se predstavniki zavedajo popolnoma svoje odgovornosti in enako soodržni vladati, da v trenutku, ko bi nova vlada kršila dogovor, nujni program, izvajajo konsekvence.

Nepričakovano pot je zavzela taktika naših predstavnikov v Belemgradu, toda nujnost položaja, moreča in preteča reakcija je zahtevala ta korak!

LICEMERSTVO

novoga civilnega guvernerja Julijake Benečije.

Novi civilni guverner Chiffelli je ob svojem prihodu izdal sledeči proglas:

"Meščani! Prevzel sem pošte generalnega civilnega komisarja za Trst in Julijako Benečije Svesti si dolžnosti napram domovini je moj namen skrbeti za blagost narodov, bi so spojeni z Italijo, podpirati koristne iniciative, vzpostaviti stopnjema normalne razmere javnega življenja, ki se mora razviti in uspevati v rednem delu, v varnosti svobode in pravice.

Pričakujem dobrovoljnega sodelovanja, vseh prebivalcev, zastopnikov in oblasti, ki sedaj delujejo, kakor tudi onih, ki bodo morale začeti svoje koristno delovanje.

Posvetil bom svoje delo in oblast le v prid ljudskemu blagostanju, brez ozira na osebe in stranke. Prepričan sem, da najde prebivalstvo Trsta in Julijake Benečije svoji stalni tradiciji mirnega delovanja pravičnosti in dobrote primerna navodila za svoje namene in čine. Trst more kolikor mogoče kmalu zopet začeti svoje veličastno življenje, svoje svobodno dihanje in svoj gospodarski razmah, da da domovini veliko in dragoceno pomoč ki jo pričakuje Italija od Trsta in od drugih mest ter odraslih ozemelj, da more tako izvršiti svoje zgodovinsko mislijo za civilizacijo in napredek.

Začnimo torej zopet delo, ki ga je ustvarila osvobodilna vojna, iščimo tolažbe za težave in škode, ki smo jih junško pretrpeli v delu miru, v vzajemni naklonjenosti in v izvrševanju svojih dolžnosti.

V tem upu Vam izražam svojim najsrčnejšim pozdravom kraja in italijanske vlade.

Trst, dne 3. avgusta 1919. — Generalni civilni komisar: Augusto Cinnifelli."

Za ljudsko vseučilišče. — Belgrad, 14. — Veliko število kulturnih delavcev iz vseh dežel so začeli akcijo, da se organizirajo ljudska vseučilišča po vzoru na sodnih univerz v Ameriki. Najprej se bosta tvorili dve vseučilišči, ki ju bodo vodili priznani strokovnjaki v Zagrebu in Belemgradu. Poleg predavanj o socialističnem problemu bodo posvečala ta vseučilišča veliko pozornost literarnemu izobraževanju ljudstva.

Civilni delavci v vojaških delavnicah. — Slišalo smo, da se namerava odpustiti vse civilne delavce, ki so zaposleni v vojaških skladiščih in delavnicah. Zadeva glede teh civilnih delavcev je že bila večkrat na dnevnem redu, ker se je ni moglo meniti nič tebi nič rešiti, jo vojska oblast rešuje tako, da se vse te delavce kratkomalo postavi na cesto. Poleg tega, da bo vsled tega mnogo delavcev hudo materialno prizadetih in da bo brezposelnost še večja, pomeni taka odredba tudi za splošno korist pravzaprav škodo. Med plačo delavcev in plačo vojakov je razlika tako majhna, da znaša diferencja med plačo vojaka in delavca v štirinajstih dneh komaj 14 K poleg tega, da si mora delavec sam nabavljati obutve in obleko. Vlada sama ima pri tem veliko izgubo, ker je v produktivnosti vojakovega in delavčevega dela velika razlika. Seveda bo vojska oblast utemeljevala to odredbo s tem, da je treba zaposliti množico vojakov. Pri tem pa ne pomisli, koliko obrtnikov in kmetovalec pogreša doma delavskih moči. Predno se definitivno reši vprašanje civilnih delavcev v vojski delavcih, naj vlada vse te okolščine premisli, da prepreči še večjo nezaposlenost, nezadovoljnost in revščino. Pripominjamo naj še, da se nahaja med temi delavci tudi veliko beguncev, ki so pribežali k nam, pustivši v zasedenem Primorju vse. Hudo bi bilo torej ti reveži prizadeti, ko bi se jih tudi tu kratkomalo postavilo na cesto, ne meneč se za velike materialne in duševne žrtve, ki so jih doprinesli.

Položaj naših ujetnikov v Italiji. — Kakor znano, se Italijani branijo, odpustiti vojakov jugoslovanske narodnosti ki so prišli v italijansko ujetništvo. Njihov položaj je zelo žalosten. Podčastnik Anton Schmidt je pobegnil iz italijanskega ujetništva in prišel v Jugoslavijo. Položaj naših ujetnikov na Italijanskem popisuje tako, da je soditi, da ž njimi jako slabo ravna, ter da so za vsake malenkosti hudo kaznovani. Tudi živeža jim manjka.

Kakšne skrbi jih tlačijo. — Kjerkoli so delavci, tam je hudič razven, si menda mislijo nekatere politične oblasti, kajti drugače si ne moremo razlagati ukazov, da mora vsak delavec, med njimi tudi dosti invalidov, ki so si s trudom dela poiskali, prositi na okroglastvo, n. pr. v Brežicah za dovoljenje, da sme tukaj delati (1) in tukaj bivati. To se pravi, prositi mora za takšno dovoljenje vsak delavec, ki si je po avgustu 1915 (1) tukaj dela poiskal. Vsaj je vendar strašna misel, da se je recimo rojak iz Gorenjskega tukaj nastanil! Kaj bi neki bilo, če bi kdo pozabil prositi ali če bi prošnja ne uslišali in bi ga odgnali vsakega v svoj rojstni kraj in mu dali tam brezposelno podporo? Da, to so silno modre in težke reči. Takšne uradne ugotovitve bodo silno pomagale pri izboljšanju težkega položaja delavcev.

Tedenski izkas o zdravstvenem stanju mestne občine ljubljanske od 3. do 9. avgusta 1919. — Novorojencev je bilo 21, mrtvorojencev pa 4. Umrla je 27 ljudi in sicer 16 domačinov in 11 tujcev. Za grizo 3, za jetiko 4, vled mrtvovoda 1, vled samomora 2, za različni mi boleznimi 17. Za infekcijskimi boleznimi so oboleli in sicer: za tifuzom 1, za grizo 10, za vrtico 1.

Manipulacija z markami. — V državnem podjetju v Gaberju so prišli nekorektni manipulaciji z markami na sled. Sin ugledne narodne rodbine v Celju, narodni "socijalist" je bil oni, ki je "pomotoma" to delal. Sedaj je pa kar izginal. Vse molči.

Napisi in cene blaga v Celju. — Vled odločnega ukrepa avtonomne oblasti so čez noč spremenili nemški trgovci svoje firme. Z njimi so izginiteli tudi konkurenčne cene v izlozih. No, saj so enakovredni s slovenskimi trgovci.

Mariborski krojači so stopili v stavko dne 9. avgusta.

POTOP.

Zgodovinski roman.

Spisal H. Sienkiewicz. Poslovenil Podravski.

(Nadaljevanje)

Gospoda! Vojvoda Wittenberg nas vabi danes na obed v svoj tabor, da utrdimo, pri kupci vina svojo bratovsko zvezo s tem hrabrim narodom."

"Živio Wittenberg! Živio! Živio!"

"A potem," doda vojvoda, "odidemo dom ter se poprimemo z božjo pomočjo žetve z zaveštjo, da smo danes rešili domovino."

"Potemci nam bodo hvaležni," doda Radzejevski.

"Amen!" konča vojvoda poznavski, ki pa med tem opazi, da mnogo plematva gleda na vrata posvetovalnice. Obrne se ter zagleda svojega norca, kateri stopivši na prste in držeč se z eno roko za podboj, piše z oglejem na zid posvetovalnice nad vrati:

"Mane — Tekel — Fares!"

Nebo se je prevleklo s črnimi oblaki. Nevihita se je zbirala.

12.

V vasi Buree na podležki meji, lastnini takrat rodbine Skretuskih, je sedel na sadniku, ki se je raztezal med dvorom in ribnikom, na klopi postaren človek. Pred njim sta se igrala dva dečka: prvi pet, drugi štirileten, črna in ogorela, kakor cigana, toda rdeča in zdrava. Pa tudi starec je bil videti še močan kakor zuber. Starost mu še ni upognila hrbtišča; iz oči ali bolje iz očesa, ker eno je imel pokrito z belo mrežno, mu je odsevalo zdravje in židana volja. Brado je imel belo, obraz okrogel, lice rdeče. Na čelu je imel širok obrunek, skozi kateri je bila videti kost.

Dečka sta pograbila ušesa golenice njegovih škorenj, vlekla sta ju vsak na svojo stran. On pa je zrl na ribnik; solnčni žarki so ga obsevali, ribe so švigale v njem ter vznemirjale vodno površje.

"Ribe štrigajo," je mrmral sam pri sebi. "Ne bojte se. Kadar vas ulove, bodete še bolj štrigale, ko vas bo mrevarila kuharica z nožem."

Po teh besedah se obrne k dečkoma:

"Pustita no, golenice, dečka; kdor mi odtrga uho pri škornju, mu tudi jaz odtrgam uho! Takšna sta kakor brenelja. Pojdita se prekobacavat po travi in dajta mi mir! Longineku se ne želim, ker je mlajši, toda ti Jaremek bi že moral

biti pameten. Če bosta sitna, pa kaj pograbim in vržem v ribnik."

Toda dečka sta imela starec bržkone že popolnoma v svoji oblasti, ker nobeden izmed njiju se ni prestrašil grožnje. Nasprotno pa jame starejši Jaremek še močnejše vleči za golenico z nogami in ponavlja:

"Bodite vi, ded, Bohun, ter pograbite Longinka!"

"Pojdi proč ti muren, ti ožemček!"

"Ded, bodite Bohun!"

"Jaz ti dam Bohuna, čakaj, da pokličem mater!"

Jaremek pogleda na vrata, ki drže na vrt. Ko pa vidi, da so zaprta in da matere ni nikjer, ponovi še tretjič na vse grlo:

"Ded, bodite Bohun!"

"Utrudita me ta paglavca, ne more biti drugače. . . Dobro, bom Bohun, toda samo enkrat. Božja kazen! Glej, da miruješ potem!"

Pri teh besedah je pograbil malega Longineka, grozno zakričal in zdirjal z njim proti ribniku.

Longinek pa je imel hrabrega branitelja v Jaremuju, kateri se v takih slučajih ni imenoval Jaremek, marveč Mihael Volodijevski, dragonski stotnik.

Oborožen z lipovo vejico, ki mu je nadomeščala sabljo, skoči mladi Mihael za debelim Bohunom, ga kmalu dohiti ter udriha po njem brez usmiljenja. Longinek, ki je igral ulogo matere, je vreščal, Bohun kričal, — a Jaremek-Volodijevski je tudi kričal. Toda junaštvo je zmagało naposed. Bohun je popustil svojo žrtve in zbečal nazaj pod lipo. Dospel je konečno do klopi, omahnil na njo grozno sopeč in ponavljal:

"Ha, paglavca! . . . Čudež, če se ne zadušim. Toda s tem še ni bil konec njegovi muki, kajti nedolgo potem je stal pred njim Jaremek, rudeč, z rakodranimi lasmi, sličnim malemu jastrebu in vreščal huje nego poprej.

"Ded, bodite Bohun!"

Po mnogih naporih in po slovesnem zatrjevanju obeh dečkov, da bo to zadnjič, se je ponovila igra znova tako temeljito kakor prvokrat. Na to pa sedajo vsi trije na klop in Jaremek izprašuje:

"Ded, povejte, kateri je bil najhrabrejši?"

"Nu, seveda ti!" odvrne starec.

"Kadar odrastem, bom vitez."

"Kajpada, ker se pretaka po tvojih žilah vojska kri. Bog daj, da postaneš podoben očetu; takrat mi tvoja hrabrost ne bo toliko nadležna. . . Ali razumeš?"

"Povejte, ded, kako se je boril oče?"

DR. JOS. V. GRAHEK
edini slovenski zdravnik
in ranocelnik v Pennsylvaniji.
Zdravi vse otročje,
ženske in možke bolezni.
Uradne ure so: 10 ure
jutraj do 2 ure popoldan.
Bell Telephone Cedar 2304
843 E. Ohio Street,
N.S. PITTSBURGH, PA.

RAD BI IZVEDEL

za svojega brata Jožefa Jakše, pred več leti se je nahajal v Wyomingu. Prosim cenjene rojake ako kdo ve za njegov naslov naj mi ga naznani za kar bom zelo hvaležen, ako bode pa sam čital ta oglas naj se mi prijavi na moj naslov. Jakob Jakše, P. O. Box 28, Buhl, Minn.

RADA BI IZVEDELA

kje se nahaja Alojz Osredkar, pred petimi leti sem prejela zadnji list od njega iz Eveletha, Minn. Sedaj ne vem kje je. Cenjene rojake uljudno prosim če kdo ve za njegov naslov naj mi ga sporoči, bom zelo hvaležna. Ako bo pa sam čital ta oglas naj se mi prijavi, imam mu poročati zelo važne stvari iz stare domovine od njegove žene iz Goriska, torej prosim javi se na moj naslov. Mrs. Katarina Milavieh, P. O. Box 108, Ellsworth, Pa. (Wash. Co.) (Sept. 17-18-19)

SLUŽBA.

Išče se hišnik (janitor) za urad Slovenske narodne podporne jednote. Zglasite se v gl. uradu na 2657—2697 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

NAPREDEK.

"Prosveta" piše za blagostanje ljudstva. Ako se strinjate z njenimi idejami, podpiraj trgevece, ki oglašajo v Prosveti. — V salogi imam vse za vsakdanje potrebe ne po zmerni ceni.

ANTON ZORNIK
Hormona, Pa.

NASVET

kako se kuha doma pišcač Iz našega hmelja in malta si po naših navodilih vsakteri prav lahko naredi 10 galonov prave pive za \$2.25 v vse kraje Unije. Za pristnost i nakakovost jamči trdka:

FRANK OGLAR,
6401 Superior, Cleveland, O.

NAROČNIKOM V POJASNILO.

Za oglase so odgovorni le oglaševalci sami. Mi ne sprejememo do njih nobene odgovornosti. Vsekakor kaj kupi iz oglasov in če mu ni všeč naj sam sebi pripiše. Vsa odgovornost in posledice nosi vsekakor sam. Upravištvu liste

RAD BI IZVEDEL

za rojaka MARKO BIZJAK, pred nekako tremi leti se je nahajal v Standard, Ill. Sedaj ne vem kje je. Cenjene rojake uljudno prosim, če kdo ve kje se nahaja, naj mi naznani njegov naslov, ako bode pa sam čital ta oglas naj se mi prijavi na moj naslov: Frank Mirehun, 1415 — 17th Street, East Moline, Ill.

ZOPER BOLEČINE NA JETRIH RABITE

LAXPHYLIN

ničesar boljše na svetu. Celo zdravljenje, šest skateli, \$10.48, ena skateln \$2.08 s takso vred. Prodaja edine Laxal Medicine Co., 156 Laxal Bldg., Pittsburgh, Pa.

NAPRODAJ JE

Columbia Graphophone Agencija, skupno s prodajalno zlatnine in druge muzikalične instrumente. Proda se ker lastnik gre v večjo trgovino. Box 1000, Springer Adv. Agency, Pittsburgh, Pa.

SLOVENEČ

star 38 let, bi se rad seznanil s Slovenko staro od 25 do 35 let v svrhu ženitve. Ima začetno razdelano farmo 40 akrov. Ako katero veseli ta ponudba in sveži prosti zrak na kmetiji, naj piše na Upravištvu, 2657 So. Lawndale Ave., in lahko priloži tudi sliko. Tajnost jamčena. (Sept. 17-18-19)

KAJ VAM JE POTREBNO. BERITE V 'LASTNO KORIST.

Feiljanje denarja.

Pe John Nemeth State Bank, katere ima zvezo z banko v Zagrebu, morate poslati denar v stare domovine. Potroba in revščina je velika. Zahtevajte cenik. Za denar se Vam garantira.

Krmo se sedaj zelo po ceni. Kupite krmo na bančni nakupnici v John Nemeth State Bank. Zahtevajte, da se Vam vse glade teh nakupnic natančno razloži. Vlečite dolarje v banki na kajžice.

Poslajte denar na John Nemeth State Bank, ker dolar ima same today vrednost, ako Vam nosi tudi gotovo odstopa. Denar dobite nazaj kadar hočete.

Ako hočete potovati domov, ne pustite delo, ampak pošljite na spodnji naslov, da se Vam stvar najprej razloži.

JOHN NEMETH STATE BANK.
1597 SECOND AVE.
NEW YORK, N. Y.